

صنعت فانتزی در نبرد با بیماری اجتماعی

مروری بر صنعت انیمه در ژاپن و بازنمایی خودکشی در آن

حامد میرزایی

کارشناس انیمیشن و دانشجوی
دکترای هنرهای اسلامی

و هماهنگی با طبیعت تأکید می‌کند و نقش مهمی در جشنواره‌ها و سنت‌های فرهنگی ژاپن دارد. بودیسم در قرن ششم از چین و کره به ژاپن وارد شد و تأثیر قابل توجهی بر فرهنگ و تفکر ژاپنی گذاشت. این دین، براهیت روشنگری و شفقت در حق همه موجودات زنده تأکید می‌کند. فرهنگ رنج‌کشی و پذیرش مسئولیت، میراث عمده آموزه‌های بودا در ژاپن و دیگر کشورها است. دین مسیحیت نیز در قرن شانزدهم به وسیله مبلغان مسیحی پرتغالی به ژاپن رسید. اگرچه مردم به مسیحیت اقبال نشان دادند؛ سیاست‌های سرکوب دوره ادو (۱۸۶۸-۱۶۰۳) سبب شد مسیحیت دین اقلیتی از ژاپن شود. با این توصیفات، بازهم مسیحیت، تأثیر قابل توجهی بر آموزش و خدمات اجتماعی در این کشور داشته است. درک تفاوت‌ها، باورها و مناسک این ادیان برای شناخت زمینه فرهنگی و اجتماعی گسترده خودکشی در ژاپن و بازنمایی آن در انیمیشن بسیار مهم است.

+

خودکشی در جامعه ژاپن

ژاپن، یکی از بالاترین نرخ‌های خودکشی را در میان کشورهای توسعه‌یافته دارد و عامل اصلی مرگ افراد ۱۵ تا ۳۹ ساله است. خودکشی در ژاپن گاهی به مثابه راهی برای فرار از شرم با مسئولیت شکست است و گاهی نیز عملی شرافتمندانه تلقی می‌شود. آنچه به عنوان رسم هاراگیری شناخته می‌شود، خودکشی بر مبنای چنین تصویری است. در باب انزوای اجتماعی، به‌حاشیه‌رانده‌شده‌هایی که تصمیم به خودکشی گرفته‌اند، برخی از دلایل خودکشی خود را چنین بیان می‌کنند: فشارهای اجتماعی، مشکلات اقتصادی و فرهنگ جمع‌گرایانه ژاپن که بر هماهنگی و انطباق گروهی تأکید زیادی دارد. این عوامل فرهنگی و اجتماعی، در بازنمایی خودکشی در انیمه‌های ژاپنی دخیل‌اند. اغلب این مضامین و ارزش‌ها یا راهکارهای مقابله با آن، در انیمه‌ها منعکس و تقویت می‌شوند. تحقیقات نشان می‌دهد که پرداختن به این مضامین، راهی فرهنگی برای کاهش آمار خودکشی و جلوگیری از خودکشی در ژاپن بوده است.

انیمه بازنگ‌های روشن و محیط فانتزی و خیالی‌اش، اغلب به عنوان محصولی انحصاری برای کودکان و نوجوانان به نظر می‌رسد؛ اما امروزه این صنعت، محبوبیت فراوان و تنوع چشمگیری یافته و محصولات آن برای طیف وسیع‌تری از بینندگان از جمله بزرگسالان ساخته می‌شود. انیمه، همچنین از ابتدا فرصت و زمینه‌ای مناسب برای ترسیم سلامت روان هم بوده است و به همین دلیل به رسانه‌های مهم برای ترویج پیام امید و تاب‌آوری تبدیل شده است. از همین رو، انیمه در برابر معضل بزرگ خودکشی در وطن خود، بی‌اعتنا نبوده و نیست. در سال‌های اخیر، برخی انیمه‌های ژاپنی بستری برای طرح و بازنمایی خودکشی بوده‌اند و از منظر دین‌یاز منظر بافت فرهنگی و اجتماعی ژاپن به آن نگرسته‌اند.

انیمه بازنگ‌های روشن و محیط فانتزی و خیالی‌اش، اغلب به عنوان محصولی انحصاری برای کودکان و نوجوانان به نظر می‌رسد؛ اما امروزه این صنعت، محبوبیت فراوان و تنوع چشمگیری یافته و محصولات آن برای طیف وسیع‌تری از بینندگان از جمله بزرگسالان ساخته می‌شود. انیمه، همچنین از ابتدا فرصت و زمینه‌ای مناسب برای ترسیم سلامت روان هم بوده است و به همین دلیل به رسانه‌های مهم برای ترویج پیام امید و تاب‌آوری تبدیل شده است. از همین رو، انیمه در برابر معضل بزرگ خودکشی در وطن خود، بی‌اعتنا نبوده و نیست. در سال‌های اخیر، برخی انیمه‌های ژاپنی بستری برای طرح و بازنمایی خودکشی بوده‌اند و از منظر دین‌یاز منظر بافت فرهنگی و اجتماعی ژاپن به آن نگرسته‌اند.

+

ادیان اصلی در ژاپن

در کنار انبوهی از سنت‌ها و باورهایی که جامعه ژاپن را در طول قرن‌ها شکل داده است؛ دین در ژاپن، تاریخ غنی و متنوعی دارد. سه دین عمده ژاپن، شینتو، بودیسم و مسیحیت است. شینتو، دینی بومی است که بر تقدس کامی یا ارواح متمرکز است؛ که مراد از ارواح، همان موجودیت‌هایی است که گفته می‌شود در طبیعت حضور دارند. شینتو بر پاکی، تشریفات